

รายวิชา ศิลปะ (นาฏศิลป์)

รหัสวิชา ศ๒๒๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง องค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์

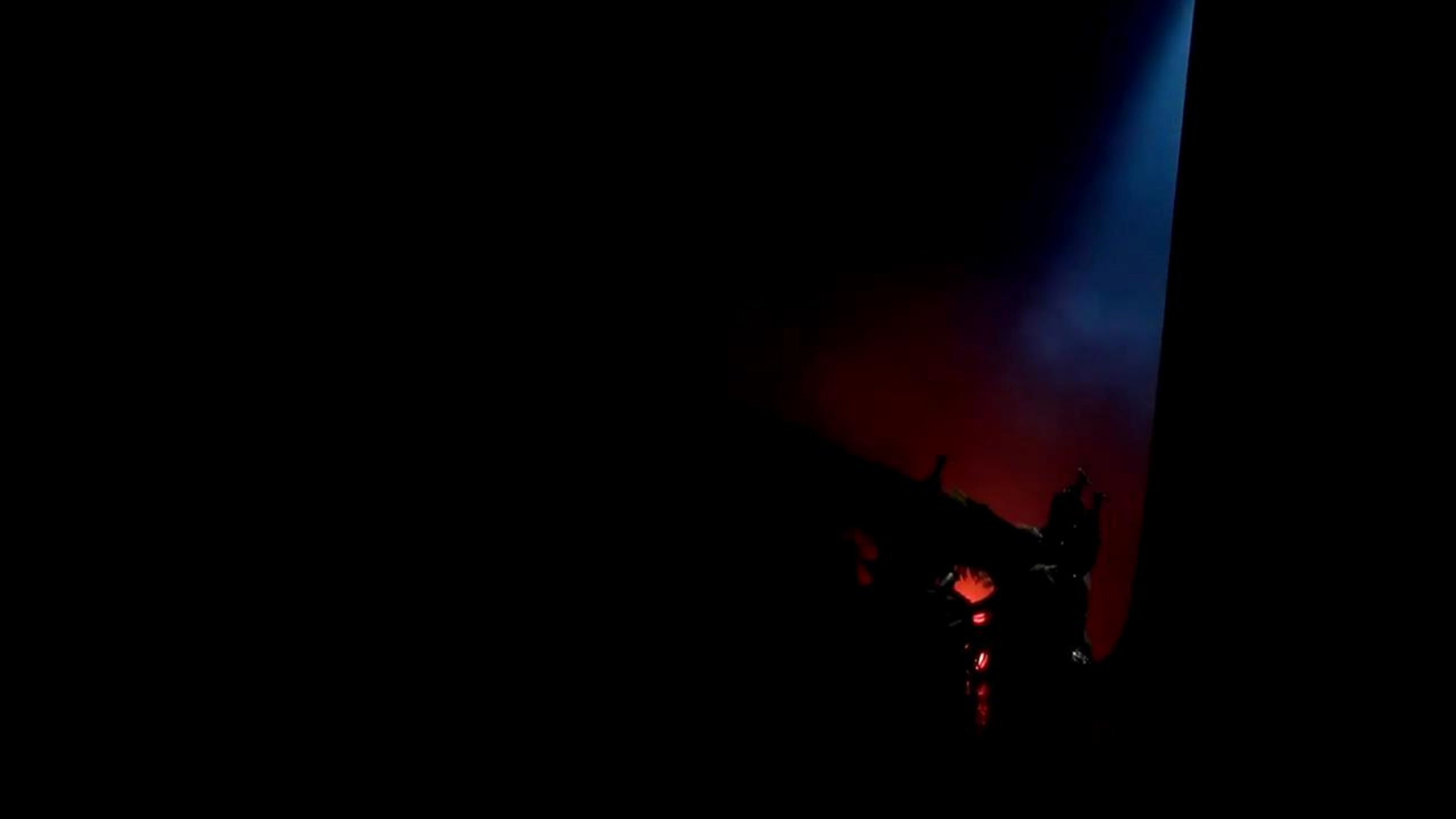
ครูผู้สอน ครูโชติกา สมพงษ์

ครูนันท์วัน ทองทิพย์

เรื่อง องค์กรประกอบ
การแสดงนาฏศิลป์

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

พะงาหงส์ (วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์)

เผยแพร่โดย EDUDRAMA09 นาฏศิลปกาฬสินธุ์ by JoJo

เผยแพร่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=0rF8YfMZae4>

คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่า หากจะจัดการแสดงนาฏศิลป์จะต้องเตรียมในเรื่องของอะไรบ้าง

ตอบ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ จะเป็นการจัดการแสดงที่ต้องมีการวางแผน มีระยะเวลาในการฝึกซ้อม และคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญของการจัดการแสดงเพื่อให้เกิดความงดงาม คาบเรียนนี้ครูจะนำเสนอเนื้อหาเรื่อง องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์

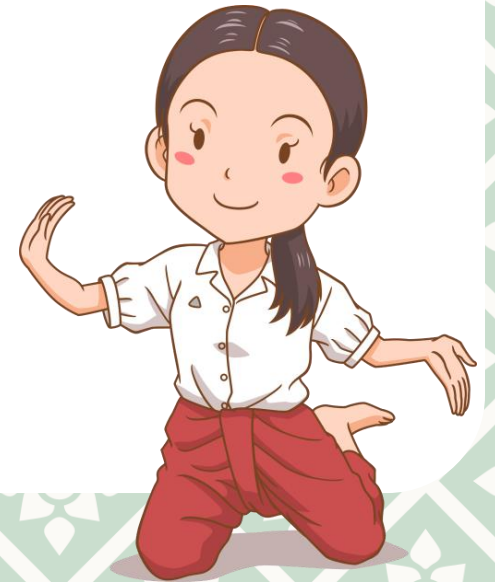
จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่ององค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์
๒. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบูรณาการกับศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดงนาฏศิลป์

องค์ประกอบนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะที่มีความงดงาม อ่อนช้อย และเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่อยู่คู่ชาติไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการแสดงนาฏศิลป์ไทยแต่ละประเภทที่มีความงามนั้นจะต้องมีองค์ประกอบนาฏศิลป์ที่ช่วยให้การแสดงมีความงดงามและสมบูรณ์

๑. การฟ้อนรำหรือลีลาการใช้ท่ารำ

การแสดงนาฏศิลป์ไทยเป็นการแสดงที่มีการรำร่าสวยงาม โดยการประดิษฐ์คิดค้นท่ารำต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบแบบแผน ให้เหมาะสมกับการแสดงเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว และสื่อความหมายในการแสดง

ลีลาท่ารำ

ใช้เป็นสื่อระหว่างผู้แสดงกับผู้ชม
ในการสื่อความหมายแทนการพูด

เรา

รัก

เจ้า

๒. จังหวะที่ใช้ในการแสดง

จังหวะถือว่าเป็นพื้นฐานในการฝึกหัดการแสดง นาฏศิลป์ ผู้แสดงนาฏศิลป์ไทยจะต้องทำความเข้าใจกับ จังหวะดนตรี เพื่อให้สามารถร่ายรำ แสดงท่าทางได้ถูกต้อง ตามจังหวะ หากแสดงไม่ถูกต้องตามจังหวะ จะทำให้การแสดงไม่สวยงามไม่พร้อมเพรียงกัน

๓. คนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย จะใช้วงปี่พาทย์บรรเลงประกอบการแสดงบทเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบกิริยาของตัวละครแบ่งออกเป็นหน้าพาทย์ธรรมดา และหน้าพาทย์ชั้นสูง ส่วนมากบรรเลงโดยไม่มีเนื้อร้อง การบรรเลงหน้าพาทย์จะบรรเลงตามความหมายและอารมณ์ของตัวละครที่แตกต่างกันไป

๔. คำร้องหรือเนื้อร้อง

การแสดงนาฏศิลป์ไทยมีทั้งชุดการแสดงที่มีบทร้อง และไม่มีบทร้องประกอบการแสดง ซึ่งในการแสดงที่มี บทร้องจะ使人เข้าใจในการแสดงมากขึ้นและสามารถ ถ่ายทอดอารมณ์ได้ถูกต้องและมีความสวยงาม

๕. การแต่งกาย การแต่งหน้า

การแต่งกาย

เป็นตัวกำหนดรูปแบบลักษณะการแสดง
ประกอบด้วย เสื้อผ้าและเครื่องประดับ
ที่มีความวิจิตรบรรจงและสวยงาม

ตัวพระ

ตัวนาง

ยักษ์

ลิง

การแต่งหน้า

- ช่วยปกปิดจุดบกพร่องบนใบหน้า
- ช่วยให้ผู้แสดงดูสวยงาม
- ช่วยอำพรางใบหน้าเพิ่มความสมจริง

๒. อุปกรณ์การแสดง

- ช่วยให้การแสดงนั้นดูสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
- ผู้ชมไม่ต้องใช้จินตนาการมากในการชมการแสดง
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงจะต้องสวยงามประณีต และถูกต้องตามแบบแผน

Photographed by : abird

ฟ้อนร่ม

จួយฉาย
กิ่งไม้เงินทอง

การแสดงโขน ตอนศึกมัยราพณ์
เพื่อถวายพระพรแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ภาพการแสดง

คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่า การแสดงนาฏศิลป์ในภาพ
นอกจากศิลปะ สาระนาฏศิลป์ แล้วยังมี
การบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ อย่างไรบ้าง

ทัศนศิลป์

- ฉาก เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์การแสดงจะมีการนำศิลปะด้านสถาปัตยกรรม จิตรกรรมหรือประติมากรรมมามีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างฉาก ทำให้ฉากมีส่วนเกี่ยวข้อง การออกแบบส่วนลวดลายของเครื่องกายให้เหมาะสมกับการแสดง หรือการออกแบบจัดทำอุปกรณ์การแสดง
- แสง สี มีการนำศิลปะด้าน แสง สี เสียงมาใช้ในการแสดงเพื่อให้การแสดงมีความสมบูรณ์สวยงามสมจริงยิ่งขึ้น

สังคีตคีตศิลป์

ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

การแสดงระบำดอกบัว โดยเยาวชน

“โรงเรียนบ้านร่มไทยกนกนาฏ ๒” พระนครศรีอยุธยา

เผยแพร่โดย ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ

เผยแพร่วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=2dLbr-uXU6Q>

ใบงาน

เรื่อง องค์ประกอบการจัดการแสดงนาฏศิลป์

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ วิเคราะห์และทำเครื่องหมาย ✓ ทับหน้าคำตอบ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดการแสดงนาฏศิลป์ (สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

๑) การแสดงนาฏศิลป์ชื่อชุดอะไร

ก. ระบำดอกไม้   ข. ระบำดอกบัว   ค. รำดอกบัว

๒) การฟ้อนรำหรือลีลาท่ารำของนักแสดงเป็นอย่างไร

ก. ฟ้อนรำช้านุ่มนวล   ข. ฟ้อนรำแบบรวดเร็ว

ค. ท่ารำสอดคล้องกับเนื้อร้องและทำนองเพลง

๓) คนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง เป็นคนตรีประเภทใด

 ทำนองดนตรีไทย   ข. ทำนองดนตรีสากล

๔) คำร้องหรือเนื้อร้อง มีความหมายที่สื่อออกมาอย่างไร

 อวยพรให้มีความสุขสำราญใจ   ข. ไว้อาลัยแก่คนที่ล่วงลับ   ค. สถานที่โบราณ

๕) การแต่งกาย และการแต่งหน้าของการแสดงนี้ เป็นอย่างไร

 นุ่งจีบหน้านางห่มสไบเฉียง   ใส่เครื่องประดับทอง

 ห่มสไบเฉียงสองชาย   ง. สวมกางเกง

๖) อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง

 ดอกบัว   ข. ดอกมะลิ   ค. ดอกไม้อะไรก็ได้

สรุป
เรื่อง องค์ประกอบ
การจัดการแสดงนาฏศิลป์

๑. ฟอร์มำ

๒. จังหวะที่ใช้แสดง

๓. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

๔. คำร้องหรือเนื้อร้อง

๕. การแต่งกาย แต่งหน้า

๖. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

นาฏศิลป์สร้างสรรค์

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงาน 2

เรื่องนาฏศิลป์สร้างสรรค์

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

